

הלבנות מעֵשֶׁר שְׁנִי וְנִטְע רִבְעֵי פָּרֶק ד

א. הַרוּצָה לַפְּדוּת פְּרוּת מַעֲשֵׁר שְׁנִי, פּוּדָה אוֹתָן בְּדַמִּיהֶן; וְאוֹמֵר הָרִי הַמָּעוֹת הָאֵלוֹ תַּחַת הַפְּרוּת הָאֵלוֹ, אוֹ הָרִי הַפְּרוּת הָאֵלוֹ מִחֻלּוֹת עַל הַמָּעוֹת הָאֵלוֹ. וְאִם לֹא פִּרַּשׁ, אֲלֹא הַפְּרִישׁ מָעוֹת בְּלֶבֶד כְּנֶגֶד הַפְּרוּת דִּיּוֹ, וְאִינוּ צָרִיךְ לַפְּרֹשׁ; וַיֵּצְאוּ הַפְּרוּת לַחֲלִין. וַיַּעֲלוּ הַמָּעוֹת לִירוּשָׁלַיִם וַיּוֹצִיאוּם שָׁם, שֶׁנֶּאֱמָר "וְכִי-יִרְבֶּה מִמֶּךָ הַדֶּרֶךְ, כִּי לֹא תוּכַל שְׂאתוֹ" (דְּבָרִים יד, כד).

ב. וְכֵן אִם רָצָה לַחֲלֹל פְּרוּת הַמַּעֲשֵׁר עַל פְּרוּת אַחֲרוֹת יַעֲלֵה הַפְּרוּת הַשְּׁנִיּוֹת, וַיֵּאָכְלוּ בִירוּשָׁלַיִם. וְלֹא יַחֲלֹל מִמֵּין עַל שְׁאִינוֹ מִינוֹ, וְלֹא מִן הַיָּפֶה עַל הָרַע וְאֶפְלוּ בְּאוֹתוֹ הַמֵּין; וְאִם חָלַל, הָרִי אֵלּוֹ מִחֻלּוֹת.

ג. הַפּוּדָה מַעֲשֵׁר שְׁנִי, מְבָרֵךְ עַל פְּדִיוֹן מַעֲשֵׁר שְׁנִי; וְאִם חָלַל עַל פְּרוּת אַחֲרוֹת, אוֹ שֶׁחָלַל מָעוֹת עַל הַפְּרוּת מְבָרֵךְ עַל חֻלּוֹל מַעֲשֵׁר שְׁנִי. וְהַפּוּדָה אוֹ הַמִּחֲלֹל מַעֲשֵׁר שְׁנִי שְׁלֹדְמָאִי, אִינוּ צָרִיךְ בְּרִכָּה.

ד. כְּשֶׁפּוֹדִין הַמַּעֲשֵׁר, אֵין פּוֹדִין אוֹתוֹ לְשֵׁם מַעֲשֵׁר אֲלֹא לְשֵׁם חֲלִין; וְאוֹמְרִין כְּמָה שְׁוִין פְּרוּת חֲלִין אֵלּוֹ, וְאֵף עַל פִּי שֶׁהִכֹּל יוֹדְעִין שֶׁהֵן מַעֲשֵׁר כְּדִי שְׁלֹא יִתְבַּזֶּה.

ה. אֵין מִחֻלּוֹלִין מָעוֹת מַעֲשֵׁר שְׁנִי עַל מָעוֹת אַחֲרוֹת בֵּין שֶׁהָיוּ אֵלּוֹ וְאֵלּוֹ כֶּסֶף, אוֹ אֵלּוֹ וְאֵלּוֹ נַחֲשֶׁת, אוֹ הָרֵאשׁוֹנוֹת כֶּסֶף וְהַשְּׁנִיּוֹת נַחֲשֶׁת, אוֹ הָרֵאשׁוֹנוֹת נַחֲשֶׁת וְהַשְּׁנִיּוֹת כֶּסֶף; וְאִם עָבַר וְחָלַל, הָרִי אֵלּוֹ מִחֻלּוֹלִין.

ו. אֵין מִחֻלּוֹלִין מָעוֹת מַעֲשֵׁר עַל הַפְּרוּת; וְאִם חָלַל יַעֲלוּ הַפְּרוּת, וַיֵּאָכְלוּ בִירוּשָׁלַיִם. וְלֹא יַחֲלֹל עַל בְּהֶמָּה חַיָּה וְעוֹף חַיִּים; וְאִם חָלַל לֹא קָנָה מַעֲשֵׁר, שְׂמָא יִגְדֹּל מֵהֶם עֲדָרִים. אֲבָל אִם חָלַל עַל הַשְּׁחוּטִים הָרִי הֵן כְּשֶׁאֵר הַפְּרוּת, וַיַּעֲלוּ וַיֵּאָכְלוּ בִירוּשָׁלַיִם; וַיֵּצְאוּ הַמָּעוֹת לַחֲלִין.

ז. בְּשַׁעַת הַדַּחֲקָה, מִתֵּר לַחֲלֹל מָעוֹת הַכֶּסֶף עַל שְׁלֵנַחֲשֶׁת לֹא שְׂיָקִים אֲלֹא עַד שְׂיִמָּצָא רוּחַ, וַיַּחֲזֹר וַיַּחֲלֹל מָעוֹת הַנַּחֲשֶׁת עַל מָעוֹת הַכֶּסֶף.

ח. מַעֲשֵׁר שְׁנִי שְׁלֹדְמָאִי מִחֻלּוֹלִים אוֹתוֹ לְכַתְּחֻלָּה כֶּסֶף עַל כֶּסֶף, וְכֶסֶף עַל נַחֲשֶׁת, וְנַחֲשֶׁת עַל כֶּסֶף, וְנַחֲשֶׁת עַל נַחֲשֶׁת, וְנַחֲשֶׁת עַל הַפְּרוּת; וַיַּעֲלוּ אוֹתָן הַפְּרוּת, וַיֵּאָכְלוּ בִירוּשָׁלַיִם.

ט. אֵין פּוֹדִין פְּרוּת מַעֲשֵׁר אֲלֹא בַכֶּסֶף, שֶׁנֶּאֱמָר "וְצִרְתָּ הַכֶּסֶף" (דְּבָרִים יד, כה); וְכֵן אִם פָּדָה לְעַצְמוֹ וְהוֹסִיף חֲמֹשׁ, לֹא יִהְיֶה הַחֲמֹשׁ אֲלֹא כֶּסֶף כְּקֶרֶן. וְאֵין פּוֹדִין בַּכֶּסֶף שְׁאִינוּ מְטָבֵעַ, אֲלֹא בַכֶּסֶף מִרְתָּח שֵׁשׁ עָלְיוֹ צוּרָה אוֹ כֶּתֶב; וְאִם פָּדָה בְּלֶשׁוֹן שְׁלֹכְסָף וְכִיּוֹצָא בּוֹ, הוּא הַנִּקְרָא אֲסִימוֹן לֹא עֲשֵׂה כְּלוּם. וְאֵין פּוֹדִין בַּפָּחוֹת מִפְּרוּטָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּפּוּדָה בְּאֲסִימוֹן.

י. אֵין פּוֹדִין בְּמְטָבֵעַ שְׁאִינוּ יוֹצֵא בְּאוֹתוֹ זְמַן וּבְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמָר "וְנִתְּתָה הַכֶּסֶף בְּכָל אֲשֶׁר-תֵּאֱוֶה נִפְשֶׁךָ" (דְּבָרִים יד, כו), עַד שֶׁיִּהְיֶה רָאוּי לְהוֹצָאָה; וּמְטָבֵעַ מְלָכִים הָרֵאשׁוֹנִים אִם יוֹצֵא מִשְׁמָם, פּוֹדִין בּוֹ.

יא. אִינוּ פּוּדָה בְּמָעוֹת שְׁאִינָן בְּרִשּׁוֹתוֹ, שֶׁנֶּאֱמָר "וְצִרְתָּ הַכֶּסֶף, בִּידֶךָ" (דְּבָרִים יד, כה). נָפַל פִּיסוֹ לְבוֹר, וְהוּא יָכוֹל לְהוֹצִיאוֹ פּוּדָה

בו, מפני שהוא ברשותו. הִיָּה בֶּא בְּדֶרֶךְ וּמַעוֹת בִּידוֹ, וְאַנֶּס בָּא כְּנִגְדּוֹ אִם יָכוֹל לְהַצִּיל עַל יְדֵי הַדַּחַק, פּוֹדָה בָּהֶן פְּרוֹת שְׂבִייתוֹ; וְאִם אֵינּוּ יָכוֹל לְהַצִּיל, וְאָמַר פְּרוֹת שְׂיֵשׁ לִי בְּתוֹךְ בֵּיתִי מִחֻלְלִין עַל הַמַּעוֹת הָאֵלּוּ לֹא אָמַר כְּלוּם.

יב. הַמַּנִּיחַ מַעוֹת לַהֲיוֹת מִחֻלָּל עָלֶיהֶן מַעֲשֵׂר שְׁנִי, הֲרִי זֶה פּוֹדָה בָּהֶן בְּחֻזְקַת שֶׁהֵן קִימִים; מִצָּאֵן שְׂאֵבְדוֹ, חוֹשֵׁשׁ לְכָל מֵה שְׁפָדָה בָּהֶן לְמַפְרָע.

יג. מִי שֶׁהִיָּה עוֹמֵד בְּטַבְרִיָּה, וַיֵּשׁ לוֹ מַעוֹת מִמַּטְבַּע בָּבֶל בְּכָבֶל אֵינּוּ מִחֻלָּל עָלֶיהֶם; הָיוּ לוֹ מַעוֹת מִמַּטְבַּע טַבְרִיָּה בְּכָבֶל, מִחֻלָּל עָלֵיהֶם. וְכֵן כָּל כִּיּוֹצֵא בָזָה.

יד. הָאוֹמֵר מַעֲשֵׂר שְׁנִי מִחֻלָּל עַל סֵלַע שֶׁתַּעֲלֶה בְּיָדֵי מַכִּיס זֶה, עַל סֵלַע שְׂאֵפֶרֶט מִדִּינָר זָהָב זֶה, עַל פְּנִדְיוֹן שְׂאֵפֶרֶט מִסֵּלַע זֶה הֲרִי זֶה חֹלֶל; וְסֵלַע שֶׁתַּעֲלֶה בִּידוֹ אוֹ שְׂיִפְרֵט, תִּהְיֶה מַעֲשֵׂר. אָמַר הֲרִי הַמַּעֲשֵׂר מִחֻלָּל עַל סֵלַע שֶׁהִיתָה בְּיַד בְּנִי לֹא חֹלֶל, שָׁמָּה לֹא הִיתָה בִּידוֹ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה.

טו. הַפּוֹדָה מַעֲשֵׂר שְׁנִי קֶדֶם שְׂיִפְרִישׁ אוֹתוֹ, כְּגוֹן שְׂאֵמֶר מַעֲשֵׂר שְׁנִי שְׁלִפְרוֹת אֵלּוּ פְּדוּיֵי בְּמַעוֹת אֵלּוּ לֹא אָמַר כְּלוּם, וְלֹא קָבַע מַעֲשֵׂר; אֲבָל אִם קָבַעוּ, וְאָמַר מַעֲשֵׂר שְׁנִי שְׁלֶהֶן בְּצַפּוֹן אוֹ בְּדָרוֹם מִחֻלָּל עַל מַעוֹת אֵלּוּ הֲרִי זֶה פְּדוּיֵי.

טז. כְּשֶׁפּוֹדִין מַעֲשֵׂר שְׁנִי, פּוֹדִין אוֹתוֹ בְּשׁוּיּוֹ. וַיֵּשׁ לוֹ לַפְּדוֹת כְּשַׁעַר הַזּוֹל, כָּמוֹת שֶׁהַחֲנוּנִי לֹקַח, לֹא כָמוֹת שֶׁהוּא מוֹכֵר; וְנוֹתֵן הַמַּעוֹת, כָּמוֹת שֶׁהַשְּׁלַחֲנִי פּוֹרֵט לֹא כָמוֹת שֶׁהוּא מְצַרֵּף. וְאִם עָבַר וּפָדָה שׁוּוֹה מָנָה בְּפִרוּטָה, אוֹ חֹלֶל שׁוּוֹה מָנָה עַל שׁוּוֹה פְּרוּטָה הֲרִי זֶה מִחֻלָּל.

יז. הִיתָה הַסֵּלַע חֲסֵרָה שְׁתוּת, אוֹ פְּחוֹת מִשְׁתוּת אִם הִיתָה יוֹצֵאת עַל יְדֵי הַדַּחַק מִחֻלָּל עָלֶיהָ לְכַתְּחָלָה בְּשׁוּוֹה סֵלַע, וְאֵינּוּ חוֹשֵׁשׁ; פָּדָה בְּסֵלַע, וְנִמְצְאתָ רָעָה יַחֲלִיף אוֹתָהּ.

יח. אֵין פּוֹדִין מַעֲשֵׂר שְׁנִי אֲכַסְרָה; אֲלֹא מִדְּקָדָק בְּמִדְתּוֹ אוֹ בְּמִשְׁקָלוֹ, וְנוֹתֵן דָּמָיו. אִם הָיוּ דָּמָיו יְדוּעִים, יִפְדָּה עַל פִּי אֶחָד. וְאֵת שְׂאֵין דָּמָיו יְדוּעִים כְּגוֹן יֵין שֶׁהַתַּחֲחִיל לְהַחֲמִיץ, וּפְרוֹת שֶׁהֲרָקִיבוּ, וּמַעוֹת שֶׁהֲחָלִידוּ יִפְדּוּ עַל פִּי שְׁלוֹשָׁה תַּגָּרִים; וְאִפְלוּ הִיָּה אֶחָד מֵהֶן גּוֹי, אוֹ בַּעַל הַמַּעֲשֵׂר, וְאִפְלוּ אִישׁ וּשְׁתֵּי נָשִׁיו פּוֹדִין עַל פִּיהֶם. וְכוּפִין אֶת הַבְּעָלִים לַפֶּתַח רֹאשׁוֹן, וְזֶה חֶמֶר בַּמַּעֲשֵׂר מִבְּהֶקְדָּשׁ.

יט. אֵין מוֹלִיכִין פְּרוֹת מַעֲשֵׂר מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, לַפְּדוֹתָם שָׁם; וְהַמּוֹלִיף מִמָּקוֹם הַיָּקָר לְמָקוֹם הַזּוֹל, אוֹ מִמָּקוֹם הַזּוֹל לְמָקוֹם הַיָּקָר פּוֹדָה כְּשַׁעַר מָקוֹם הַפְּדִיָּה. וְאִם הָיוּ דָּמָי פּוֹדִין אוֹתָן כְּשַׁעַר הַזּוֹל, הוֹאִיל וְנִרְאוּ לְהַמְכֹּר בְּזוֹל.

כ. הָיוּ לוֹ פְּרוֹת מַעֲשֵׂר שְׁנִי בַּגֶּרֶן, וְהוֹצִיא עָלֵיהֶם יְצִיאוֹת מִבֵּיתוֹ עַד שֶׁהִבְיֵאֵן לָעִיר, וְהִשְׁבִּיחוּ פּוֹדָה כְּשַׁעַר הָעִיר, וְהִפְסִיד יְצִיאָתוֹ.